

אוצר הנפש

* **		
17:36	16:20	י-ם
17:37	16:34	ת"א
17:35	16:24	חיפה
17:39	16:28	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה אוצר קצר

פגימת התחתונים בעליונים

סתם פגם הוא פגם הברית. ברית היא התקשרות בין אנשים ופגם הוא חוסר, פגימה. על "והיה ביום הששי והבינו את אשר יביאו" דרשו חז"ל "זה השחזת הסכין". השחזת הסכין היא תיקון הברית בקבלה – הכנה לזיווג של שבת. פגימה בסכין היא פגם ביכולת להתקשר.

במלה פגם יש משמעות מיוחדת, שמעשי התחתון משפיעים – פוגמים למעלה. אם אני עושה משהו לא טוב כאן אני פוגם בספירות העליונות. בכל פרצוף פוגמים בצורה אחרת – אבל הפגם נובע מכך שיהודי החי בעולם התחתון קשור בעצם, בברית התקשרות, לעולם העליון, ובהתנהגותו למטה הוא משפיע למעלה (כפירוש הידוע ב"דע מה למעלה ממך", דע שמה ש"למעלה" הוא "ממך"). כשאני מתקן למעלה את הפגם שפגמתי (בעיקר בספירת היסוד) – נמשך "שפע רב בכל העולמות" (מספירת המלכות).

אם אני עושה משהו לא טוב כאן אני פוגם למעלה, ואז צריך לתקן

אם כן, העיקר להבין – שאדם יקח ללב את האמת הזו – שמה שאני עושה כאן למטה לא שייך רק לי. אני יהודי, וכמו ש"כל ישראל ערבים זה בזה" כך כל ישראל קשורים לכל העולמות. אם אני עושה משהו לא טוב כאן אני פוגם למעלה, ואז צריך לתקן. (משיעור ד' אייר ע"ט)

אוצר הרמז

סוד הגאולה – אהיה ברבוע = אמת

אמת עולה אהיה (21) ברבוע – מספר מושלם, שמבטא התכללות, כאשר כל חלק משקף את כל החלקים. אהיה הוא שם של הקב"ה, בו ה' התגלה למשה לראשונה במראה הסנה. כשה' שלח את משה להוציא את בני ישראל ממצרים ולקבל את התורה, משה טען שעם ישראל ישאלו אותי מי ה' ששלח אותך. ה' עונה למשה: "אהיה אשר אהיה, ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם" המלה "אהיה" חוזרת פעמיים, "אהיה אשר אהיה", וההופעה הכפולה רומזת להתכללות – אהיה פעמים אהיה, שעולה אמת. כך הסביר המגיד ממעזריטש, שכאשר ה' שלח את משה לגאול את בני ישראל ממצרים הוא גלה לו את סוד האמת. האמת היא הכח לגאול את בני ישראל ממצרים, מכל מיצרי החיים. הדרך לחירות היא האמת.

(משיעור כ"ט טבת ע"ט)

הירידה והיציאה ממצרים ברכוש גדול

עכשיו אנחנו בפרשת שמות, "ואלה שמות בני ישראל". הפסוק ממשיך ומונה את כל יב שבטי י-ה, "ראובן שמעון וגו'". יש מאמר חז"ל: "ראובן ושמעון נחתין וראובן ושמעון סלקין", יוצאים מהגלות בזכות שלא שינו את שמם. יש עוד כמה דברים שכתוב שלא שינו. כלומר, הם שמרו על המסורת והתחזקו, גם בתנאים קשים של גלות מצרים ושעבוד ומרירות – אף על פי כן הם שמרו על הזהות היהודית, לא שינו את שמם ולא את לשונם וכו', ובזכות השמירה על הזהות והמסורת – אותם ראובן ושמעון שנחתין, ירדו למצרים, הם ראובן ושמעון וסלקין, יוצאים מהגלות, "כי בשמחה תצאו".

כך אצלנו, בסוף הגלות, עקבתא דעקבתא דמשיחא, ותחלת הגאולה – הנצנים נראו בארץ... וקול התור נשמע בארצנו", אבל צריך לדעת שאלה עדיין הרגעים האחרונים שצריך להתחזק בהם כדי לצאת מהגלות ולקבל את פני משיח צדקנו. כמו ש"ראובן ושמעון נחתין וראובן ושמעון סלקין", כך גם כל יב שבטי י-ה וכל "שבעים נפש יוצאי ירך יעקב" – כולם ירדו למצרים והצאצאים שלהם עלו ממצרים עם רכוש גדול של ניצוצות שהיו חבויים במצרים והוציאו אותם. ה' עושה הכל מתוכנן בשביל שנצא ברכוש גדול, רווח גדול, "ירידה צורך עליה [באין ערוך]".

(משיעור מוצאי ט"ז טבת פ"ב)

אוצר התבונה

בגדי המלך החדשים

ולכן צריך פשוט לשלול את הכל ממנו, שלא ישאר כלום (לא להשאיר כלום אצל הקב"ה נקרא 'בגדי המלך החדשים').

למה? כי הוא אין-סוף. סוף הוא גבול. אם אני מתאר את ה', באיזה תיאור שלא יהיה – שהוא חכם, שהוא חסיד, שהוא הכי גדול – התיאור מגביל אותו, זה לא זה. ה' הוא "נורא תהלת". כל מה שאני אהלל אותו – ה' נורא ממנו, נבדל ממנו, קדוש ממנו. ה' הוא אחרת מכל תהלה שאני יכול להגיד, ואסור לי להגביל אותו. גם הדבר הכי טוב שאני יכול לומר על ה' מגביל אותו, אבל הוא אין סוף – אסור להגביל אותו. לכן, אומר הרמב"ם, 'לא אכפת לי שה' לא יהיה חכם ולא יהיה חסיד ולא יהיה רחמן ולא יהיה שום דבר – העיקר לא להגביל אותו, לא לכבול אותו, הוא אין סוף, צריך להשאיר אין סוף'.

לפי הרמב"ם, ביחס לה' אין שום דבר חיובי בכלל – הכל רע. אבל אנחנו – לפי הספר "אור השם", בדרך החסידות – אומרים 'לא! יש דברים חיוביים, גם אצל ה' וגם אצלי – לי טוב ולה' טוב'.

לפי השיטה של "אור ה'", בלשון הקבלה, הוא אומר שכמו שה' הוא בלי-גבול, יש לו גם כח הגבול. אם הוא היה רק בלי-גבול, בלי כח הגבול, הוא לא היה שלם. שלמות האין-סוף היא הסוף, שיש לו גבול. אם יש לו גבול יש לו גם מדות. אבל היות שהוא אין-סוף – יש לו אין סוף מדות, אין סוף תארים חיוביים, ואפשר להכיר אותו כעצם הטוב. לא צריך, חס ושלום, לשלול מהקב"ה את זה שבעצם הוא טוב, בעצם הוא חכם – גם איך שאני מבין את המלים חכם וטוב. הגבול הזה לא סותר את האין-סופיות שלו, את הבל-גבול שלו – אדרבא, הוא משלים אותו.

שיטת "אור השם" נקראת ידיעת החיוב, שאני יכול בן לתאר את הקב"ה בתארים חיוביים – לא רק שמותר לעשות כך, אלא שכל התורה כולה בנויה על כך שה' הוא הרחמן בעצם. לא צריך להתבייש ולומר שה' לא מרחם כמו שאני מבין מהם רחמים – אני בהחלט יכול לומר שה' מרחם גם במושגים שלי! לכן אני יכול להתפלל לה', לדבר עם הקב"ה 'בגובה העינים'.

(משיעור אור לכ' טבת פ"ב)

שיטתו של הרמב"ם (שההילולא שלו חלה ב-ב' בטבת) בנוגע לידיעת ה' נקראת ידיעת השלילה.. לשלול פירושו להפשיט. בשביל לחוש את ה' צריך להפשיט-לשלול ממנו את הכל – את כל המדות, את כל התכונות, את כל התארים.

ישנו ביטוי עממי, שלקוח מגוי מלפני 180 שנה בערך, 'בגדי המלך החדשים'. זהו משל, סיפור, ידוע ומפורסם, על מלך שחייטיו אמרו לו שהם תופרים לו בגדים שרק חכמים יכולים לראות – וכשהמלך יצא עם אותם בגדים לרחוב כולם התפעלו, כי אף אחד לא רצה לחשוף שחלילה הוא טפש שלא רואה את הבגדים, ורק ילד אחד צעק שם 'המלך הוא עירום!'.

זה היה ילד יהודי חכם עליו נאמר "בן חכם ישמח אב" – בגימטריא 'בגדי המלך החדשים'!

אם נחזור לרמב"ם, אפשר להסביר זאת בכמה אופנים: הזהר משתמש בביטוי "קישוטים דלא הוו", קישוטים שאינם – זהו המקור של הסיפור בזהר, בקדושה. החייטים המומחים תופרים למלך את הבגדים החדשים שלו באופן

של "קישוטים דלא הוו". מי עושה זאת? הרמב"ם! הוא תופר למלך מלכי המלכים לבושים של שלילה. בא הילד החכם, כנראה הילד החכם והמסכן של קהלת, לומד קצת מורה נבוכים – ובעצם הוא כמו רבי נחמן, שפוסל בכלל את הלימוד במורה נבוכים – ואומר שהמלך עירום! צריך להלביש את המלך בבגדים מתאימים, לא להשאיר אותו עירום.

אפשר היה להסביר בעוד צורה, אבל זו הצורה הכי חריפה להסביר, שאותם חייטים חכמים הם כמו – להבדיל, אבל כמו – הרמב"ם, שבא לתאר את ה' בתיאורים הכי מופלאים שיכול להיות, שבעצם המשמעות שלהם היא שאין לו שום תואר, וממילא המלך עירום.

לפי הרמב"ם, התואר הכי חיובי הוא באמת שלילי אצל הקב"ה. למה הוא שלילי? כי כשאני קורא אותו חכם או חסיד, במקום לשבח אותו אני מגנה אותו – כי אני מגביל אותו. כמו שהרמב"ם אומר שכל התורה כולה, מאלף עד תיו, היא נגד עבודה זרה – כך אצל הקב"ה הכל שלילי. כל מה שלא תאמר הוא שלילי,

אוצר הפתגם

אין שיויון בין גוי ליהודי (גם ברחמים)

יש בארץ שני בני אנוש מסכנים – פלשתינאי (שאיני אוהב מלה זו) מסכן ויהודי (להבדיל אלף אלפי הבדלות) מסכן. יש מי שמסתכל מבחוץ, וגם מאחינו בני ישראל, ואומר שבדיוק אותה רחמנות על "בסבלתם" של הגוי ושל היהודי, וממילא צריך להתייחס בשוויון. מתוך זה באות כל הבעיות, כל העוינות...

(משיעור י"ט טבת ע"ז)